



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Marcelou Rouskovou ve věci

žalobce: **Ing. D. V.**
bytem x
zastoupený Mgr. Ludvíkem Matouškem, advokátem
sídlem Kovářská 549/12, 190 00 Praha 9

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 31. 1. 2020 č. j. x

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 31. 1. 2020 č. j. x se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 4 719 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobce Mgr. Ludvíka Matouška, advokáta.

Odůvodnění:

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal přezkoumání shora uvedeného rozhodnutí, kterým žalovaná podle ust. § 90 odst. 1 písm. c) zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále též

„správní řád“) ve spojení s ust. § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., České národní rady o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále též „zákon o provádění sociálního zabezpečení“) změnila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. j. x ze dne 1. 10. 2018 (dále též rozhodnutí správního orgánu prvního stupně) tak, že: „I. Účastníku řízení se po dle § 29 odst. 1 písm. j zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů a s přihlédnutím k čl. 30 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení publikované pod sdělením č. 57/2014 Sb.m.s od 4. 9. 2018 přiznává starobní důchod ve výši 14 023 Kč měsíčně. II. Podle nařízení vlády č. 213/2018 Sb. se starobní důchod od lednové splátky důchodu v roce 2019 zvyšuje na 14 978 Kč měsíčně. Podle nařízení vlády č. 260/2019 Sb. se starobní důchod od lednové splátky důchodu v roce 2020 zvyšuje na 15 958 Kč měsíčně.“

2. Česká správa sociálního zabezpečení rozhodnutím č. j. x ze dne 1. 10. 2018 přiznala žalobci podle ust. § 29 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o důchodovém pojištění“) od 4. 9. 2018 starobní důchod ve výši 12 970 Kč měsíčně.
3. V žalobě žalobce namítal, že mu byl v roce 1990 přiznán rozhodnutím Pražské správy sociálního zabezpečení v Praze 1 rodičovský příspěvek na dobu péče o nezletilou dceru, požádal tedy o započtení této doby jako náhradní doby pojištění, čemuž žalovaná nevyhověla s odůvodněním, že z ust. § 13 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále též „zákon o důchodovém pojištění“) a § 9 odst. 1 písm. e) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, neumožňuje výklad zákona považovat za náhradní dobu pojištění pro období před 1. 1. 1996 péči o dítě vykonávanou mužem, nýbrž je takové započtení možné pouze u žen. Žalobce považoval striktně gramatický výklad právní úpravy za diskriminační a zakládající nerovné podmínky pro účast na důchodovém pojištění v souvislosti s péčí o nezletilé.
4. Dále žalobce namítal, že „byl od 1. 9. 1975 studentem Českého vysokého učení technického v Praze, Fakulty strojů, studijního oboru energetické stroje a zařízení. Na základě talentu a studijního potenciálu byl vyslán Ministerstvem školství ČSR ke studiu v zahraničí (Leningradský polytechnický institut M. I. Kalina). V důsledku toho bylo žalobci k 31. 08. 1978 ukončeno studium na ČVUT a od 01. 09. 1978 se žalobce stal studentem Leningradského Polytechnického institutu M. I. Kalina na katedře energetických strojů, obor hydraulické stroje a prostředky automatizace. Studijní obor, na nějž byl žalobce zapsán, byl odlišný od oboru studovaného v Praze, protože jako takový nebyl v ČSSR vůbec vyučován. Z důvodu odlišnosti studijního plánu a osnov absolvovaných předmětů byl žalobce zapsán opětovně do 3. ročníku, v jehož průběhu si měl osvojit především základy automatizace a další odborné dovednosti, se kterými se dosud na ČVUT nesetkal. Vedle studia se žalobce seznamoval i se situací v Sovětském svazu, který byl komunistickou propagandou dáván v ČSSR na obdiv. Stav sovětské společnosti a nefunkčnost socialistického státního zřízení jej i přes očekávání rozdílné životní úrovně překvapil. Během svého pobytu v Leningradu napsal žalovaný mnoho dopisů do ČSSR i svým novým známým v SSSR. Několik dopisů v rámci SSSR žalovaný napsal sovětské dívce z Irkutsku, v kterém jí kriticky a otevřeně líčil sociální, politický a ekonomický marasmus v ČSSR a SSSR, za který jsou odpovědní výhradně českoslovenští a sovětské komunisty. Dopis do Irkutsku ze dne 7. 9. 1979, krátce po návratu z prázdnin v ČSSR, byl obzvláště obsáhlý a kritický. Právě dopis do Irkutsku ze dne 7. 9. 1979 byl zadržen KGB a předán rezidentu StB v Leningradu pplk. x, který zaslal 3. 12. 1979 dopis StB do ČSSR s informací o zadržení dopisu „z nepřátelských pozic, hrubým způsobem napadá zřízení SSSR a ČSSR, hanobí KSČ a KSSS ...“ V tomto důsledku byl založen

Shodu s prvopisem potvrzuje: Z. F.

spis s označením Irkutsk a bylo zahájeno prověřování žalobce. Celá situace se vyvinula v návštěvu žalobce tajemníkem konzula ČSSR v Leningradu (18. prosince 1980) a vydání pokynu k okamžitému návratu do vlasti. Po příletu zpět do Prahy navštívil žalobce dne 23.12.1980 ministerstvo školství, kde mu byl odebrán cestovní pas a po mlhavé informaci vedoucí odboru soudružky Marešové o vyloučení ze studia kvůli dopisu s protisocialistickými postoji a názory, a o nemožnosti nadále studovat v SSSR, sepsal odvolání proti „rozhodnutí“, ačkoli mu nebylo ani fakticky nikdy doručeno a které nejspíše ani neexistovalo (fakticky rozhodla o ukončení studií StB a ministr školství Vondruška její pokyn – až na podruhé – provedl). O odvolání rozhodl I. náměstek ministra školství České socialistické republiky prof. Ing. Václav Císař, CSc. dne 3. února 1981 č. j. x tak, že odvolání nevyhověl. Žalobce tvrdil, že shora popsání jednání státních orgánů ČSSR, jímž mu bylo zabráněno v pobytu na území SSSR a ve studiu na Polytechnickém institutu M. I. Kalina v Leningradu a dokončení studijního oboru, který v ČSSR nebyl (z důvodu zdejšího technického zpoždění) vůbec vyučován, a jehož úspěšné ukončení mělo být osvědčeno udělením (sovětského) vysokoškolského titulu „Ing.“ (následně podléhajícího nostrifikaci v ČSSR), bylo politickou perzekucí ve smyslu § 2 odst. 2 písm. a) zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů. V této souvislosti mu měla žalovaná dobu studia, jakož i dobu předepsanou k dokončení studia, započítat s koeficientem 2 jako dobu zaměstnání ve smyslu § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích. Doba studia v SSSR a předpokládaná doba studia v SSSR ale v případě žalobce měla činit celkem 3,5 roku, přičemž tato doba 3,5 roku podle žalobce nemá být ovlivněna 2 roky studií absolvovaných v ČSSR, které v SSSR byly uznány ze studií v ČSSR), a proto mu měla být pro účely důchodového zabezpečení započtena jako 7 let zaměstnání.“

5. Ve vyjádření k žalobě žalovaná mimo jiné uvedla, že „Žalobce žádá o započtení doby péče o dítě od 15. 7. 1989 do 15. 7. 1992 do náhradní doby pojištění, čemuž ČSSZ nevyhověla s odůvodněním, že z ustanovení § 13 odst. 1 a § 13 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění pozdějších předpisů a § 9 odst. 1 písm. e) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, neumožňuje výklad zákona považovat za náhradní dobu pojištění pro období před 1 lednem 1996 péči o dítě vykonávanou mužem, nýbrž je takové započtení možné pouze u žen. Všechna výše uvedená ustanovení mají závazný charakter a ČSSZ, jakožto orgán státní správy v oblasti důchodového pojištění, se od nich při svém rozhodování nemůže nijak odchýlit.“ Dále pak poukázala na to, že žalobce nebyl ze studia ani v jednom z případů vyloučen, tudíž na jeho případ není možné aplikovat přepisy o mimosoudní rehabilitaci. Následně žalovaná podrobně popsala, jak vypočetla dobu studia žalobce, kdy měla za to, že aplikovala pro žalobce příznivější právní úpravu.
6. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán [ust. § 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“)], a po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba byla podána důvodně.
7. Při jednání konaném před zdejším soudem dne 16. 5. 2024 právní zástupce žalobce setrval na svých právních názorech a procesních stanoviscích, žalovaná konstatovala, že postupovala nezákonně, pokud žalobci nezapočetla dobu, po kterou mu byl přiznán příspěvek na péči o nezletilou dceru, jako náhradní dobu pojištění.
8. Správní spis pak obsahuje pro danou věc mimo jiné tyto podstatné dokumenty: žádost o přiznání starobního důchodu ze dne 21. 8. 2018, potvrzení z archivu Ministerstva vědy a vysokého školství Ruské federace, potvrzení o studiu z ČVUT ze dne 10. 12. 2018, rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. j. x ze dne 1. 10. 2018, námitky žalobce

Shodu s prvopisem potvrzuje: Z. F.

ze dne 28. 10. 2018, žalobou napadené rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. j. x ze dne 31. 1. 2020.

9. Soud ze správního spisu zjistil, že žalobce dne 21. 8. 2018 požádal o přiznání starobního důchodu ode dne 4. 9. 2018. Na základě zjištěného skutkového stavu žalovaná vydala rozhodnutí č. j. x ze dne 1. 10. 2018, kterým žalobci ode dne 4. 9. 2018 přiznala starobní důchod ve výši 12 970 Kč měsíčně. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce dne 28. 10. 2018 námitky, ve kterých nesouhlasil s postupem žalované a měl za to, že bylo nesprávně posouzeno hned několik skutečností ovlivňujících výpočet starobního důchodu. Žalovaná v žalobou napadeném rozhodnutí žalobcovým námitkám v části vyhověla a změnila rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.
10. Soud posoudil předmětnou věc takto:
11. Podle ust. § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění *za dobu pojištění se považují též doby zaměstnání získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, s výjimkou doby studia po dosažení věku 18 let; jde-li však o dobu zaměstnání v cizině před 1. květnem 1990, hodnotí se tato doba, jen pokud bylo za ni zaplacen pojištění, a to nejdříve ode dne zaplacení pojištění.*
12. Podle ust. § 13 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění *za náhradní dobu pojištění se považují též náhradní doby získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem a doba pobírání důchodu za výsluhu let. Za náhradní dobu pojištění se považuje též doba studia získaná před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let.*
13. Podle ust. § 9 odst. 1 písm. e) zákona o sociálním zabezpečení *trvalo-li zaměstnání aspoň rok, započítávají se do něho tyto náhradní doby: doba, po kterou žena pečovala o dítě ve věku do tří let nebo o dlouhodobě těžce zdravotně postižené nezletilé dítě, které vyžadovalo mimořádnou péči, pokud nebylo umístěno v zařízení pro takové děti s celoročním nebo týdenním pobytem; dítětem se rozumí dítě vlastní (osvojené) a dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů.*
14. Podle ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích *za účelem zmírnění křivd způsobených vyloučením ze studia studentů vysokých škol se doba jejich vysokoškolského studia hodnotí pro účely důchodového zabezpečení tak, že se rok studia včetně let předepsaných pro ukončení tohoto studia, které nebylo možno z důvodů vyloučení absolvovat, započítává jako dva roky zaměstnání.*
15. Zdejší soud se nejprve věnoval námitce žalobce, dle které je skutečnost, že žalobci byl přiznán rodičovský příspěvek na dobu péče o nezletilou dceru, ale tato doba mu nebyla započtena jako náhradní doba pojištění, diskriminační a zakládající nerovné podmínky pro účast na důchodovém pojištění v souvislosti s péčí o nezletilé.
16. Městský soud v Praze připomíná, že žalobci byl rozhodnutím Pražské správy sociálního zabezpečení v Praze 1 č. j. x ze dne 6. 11. 1990 přiznán rodičovský příspěvek na dobu péče o nezletilou dceru, tedy v období od 1. 10. 1990 do 15. 7. 1992. Žalovaná však žalobci uvedené období nezapočítala jako náhradní dobu pojištění s odůvodněním, že dle ust. § 13 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění ve spojení s ust. § 9 odst. 1 písm. e) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (dále též „zákon o sociálním zabezpečení“) zákon výslovně umožňuje považovat za náhradní dobu podle dřívějších právních předpisů, a tím i náhradní dobu pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, pro období před 1. 1. 1996 výhradně péči o dítě do tří let vykonávanou ženou.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Z. F.

17. Dle městského soudu je zřejmé, že nezapočítání doby, po kterou byl žalobci přiznán a vyplácen rodičovský příspěvek, jako náhradní doby pojištění, je diskriminační. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud České republiky již ve svém nálezu Pl. ÚS 42/04 ze dne 6. 6. 2006 uzavřel, že „*ustanovení § 5 odst. 3 věty druhé a třetí zákona o důchodovém pojištění a ustanovení § 6 odst. 4 písm. a) bodu 11 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, v částech vyjádřených slovy "péče muže o dítě ve věku do čtyř let, péče o dítě ve věku do 18 let, je-li dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči, a" a slovy "tyto děti a" se zrušují dnem 1. července 2007*“, neboť shledal, že se „*jedná o diskriminaci zejména ve vztahu k právu na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří podle čl. 30 odst. 1 Listiny. Napadené ustanovení uvedené články zjevně porušuje, neboť vybrané subjekty jsou bez dostatečných důvodů diskriminovány ve srovnání se subjekty jinými, které se nacházejí v naprosto identickém právním postavení. Ústavní soud tedy usuzuje, že napadené ustanovení – důsledně vzato – vyvolává neodůvodněnou nerovnost mezi subjekty zúčastněnými na důchodovém pojištění, která byla založena přijetím institutu povinného podání přihlášky k účasti na pojištění pro muže ve lhůtě do dvou let od skončení péče o dítě. V tomto směru tedy Ústavní soud neshledal žádný důvod, který by byl způsobilý rozumně vysvětlit nerovnost v přístupu k subjektům nacházejícím se ve stejné situaci tak, jak je shora podrobně popsáno.*“, je tedy více než zřejmé, že pokud Ústavní soud České republiky považoval za diskriminační ustanovení zákona, dle kterého se pro účely důchodového pojištění muž považuje za osobu pečující o dítě ve věku do čtyř let, jen pokud podal přihlášku k účasti na pojištění nejpozději do dvou let od skončení péče o dítě (podmínka přihlášky do dvou let dopadá pouze na muže), tak postup žalované, dle kterého je toto právo muži zcela upřeno, musí být rovněž považováno za diskriminační. Zásah do práv, ke kterému dochází v případě posuzovaném Městským soudem v Praze, je nepoměrně větší, než tomu bylo v případě posuzovaném Ústavním soudem České republiky. Skutečnost, že postup žalované v posuzovaném případě byl nezákonný, je pak zřejmá i z vyjádření žalované při jednání dne 16. 5. 2023, kdy žalovaná uvedla, že aplikovala nesprávné ustanovení zákona o sociálním zabezpečení, a že žalobci měla být doba, po kterou pobíral rodičovský příspěvek, započtena jako náhradní doba pojištění.
18. Postup žalované, která žalobci výše uvedené období nezapočetla jako náhradní dobu pojištění, je tak nezbytně považovat za nezákonný, neboť nebylo postupováno v souladu se zákonem, proto musel zdejší soud přistoupit ke zrušení žalobou napadeného rozhodnutí.
19. Žalobce dále namítal, že jeho odvolání ze studia na Polytechnickém institutu M. I. Kalina v Lenigradu bylo politickou perzekucí ve smyslu ust. § 2 odst. 2 písm. a) zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích (dále též „zákon o mimosoudních rehabilitacích“) a žalovaná mu tak měla dobu studia, jakož i dobu předepsanou k dokončení studia, započítat s koeficientem 2 jako dobu zaměstnání ve smyslu ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích.
20. Z informací obsažených ve správním spise plyne, že první studium žalobce na Českém vysokém učení technickém v Praze nebylo na konci školního roku 1978 ukončeno z důvodu politické perzekuce, ale z důvodu vyslání žalobce ke studiu v zahraničí. Zde je tedy zřejmé, že není možné aplikovat předpisy o mimosoudní rehabilitaci. Dále ze sdělení ruského nositele pojištění, které bylo žalované doručeno dne 27. 12. 2019, vyplývá, že žalobce ze studia na Polytechnickém institutu M. I. Kalina v Lenigradu nebyl vyloučen, nýbrž byl ze studia vyřazen v souvislosti s jeho odjezdem do vlasti.

21. Podle ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích se „za účelem zmírnění křivd způsobených vyloučením ze studia studentů vysokých škol se doba jejich vysokoškolského studia hodnotí pro účely důchodového zabezpečení tak, že se rok studia včetně let předepsaných pro ukončení tohoto studia, které nebylo možno z důvodů vyloučení absolvovat, započítává jako dva roky zaměstnání.“
22. Městský soud si je vědom rozsáhlé judikatury Ústavního soudu k otázkám správného, ústavně konformního výkladu zákona o mimosoudních rehabilitacích tak, aby byl zachován jeho účel, vyjádřený v jeho ust. § 1, tj. zmírnění následků některých majetkových a jiných křivd, vzniklých některými akty státní moci v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, pro něž se vžilo označení doba nesvobody. Provedl proto výklad rozhodných ustanovení ve světle mnohokrát zopakovaných závěrů Ústavního soudu na toto téma a dospěl k názoru, že v projednávaném případě nelze vztáhnout účinky ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích i na osoby v postavení žalobce (odvolané ze studia v zahraničí).
23. V úvodních ustanoveních zákona o mimosoudních rehabilitacích, jakož i v důvodové zprávě k němu, se deklaruje snaha zmírnit následky alespoň některých křivd, k nimž v minulosti došlo, při vědomí toho, že v plné míře to učinit objektivně není možné. Zákonodárce musel předpokládat a také předpokládal, že nebudou odškodněny všechny postižené osoby, a i u těch, na něž se zákon vztahuje, neposkytuje úplnou nápravu, nýbrž jen zmírnění některých z utrpených křivd. Slovy jednotlivých ustanovení tohoto zákona vytyčil hranici, na jejíž jednu stranu seřadil nároky, jež se zavázal uhradit, avšak i na druhé straně, tedy za hranicí, ponechal, a to zcela vědomě, celou řadu osudů poznamenaných nezákonnými zásahy komunistického režimu s následky různé míry závažnosti. Této druhé skupině kompenzoval utrpená příkoří buď pouze tím, že zrušil nezákonné akty (např. rozhodnutí o vyloučení ze střední nebo vyšší školy), nebo také vůbec (např. nepřijetí na střední nebo vysokou školu z důvodu politické perzekuce nebo tzv. kádrových důvodů).
24. Česká republika jako demokratický právní stát je založena na principu dělby moci, kde moc zákonodárná stanoví pravidla a soudy jako nositelé moci soudní jsou povolány v první řadě k aplikaci právních norem v konkrétních případech. Pokud by městský soud svým rozsudkem rozhodl, že ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích se vztahuje i na studenty odvolané ze studia, tak by významně změnil pravidlo o odškodnění a fakticky tak rozšířil dopad ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích na jiné, než v něm uvedené osoby.
25. Městský soud v Praze považuje za vhodné poukázat na závěr Nejvyššího správního soudu vyslovený v rozsudku ze dne 7. 11. 2012 č. j. 6 Ads 76/2012-73, který se týkal poněkud jiného právního problému, ale obsahuje na několika místech úvahy, jež jsou aplikovatelné i zde, neboť se rovněž věnoval problematice rehabilitací. V odstavci [34] se uvádí: „Nejvyšší správní soud již ve své judikatuře připustil, že existuje zásadní dilema, které řešily orgány veřejné moci v postkomunistických státech i mezinárodní organizace ohledně rozsahu restitucí. Tato tíživá otázka spočívá v tom, zda je z hlediska obecné ochrany lidských práv přijatelné odmítnout nápravu některých křivd způsobených některým obětem komunistického režimu jen proto, že demokratický stát není (ekonomicky) schopen a (politicky) ochoten napravit veškeré křivdy všech obětí (srov. např. rozsudek č. j. 6 Ads 155/2009-42 ze dne 16. 6. 2010, publ. pod č. 2157/2010 Sb. NSS). Ústavní soud již mnohokrát vyslovil-a to v souvislosti s restitučními předpisy-že je základním oprávněním státu, aby stanovil hranice, v nichž chce odčinit, resp. zmírnit některé křivdy spáchané dřívějším režimem. (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 9. 2008, sp. zn. I. ÚS 1335/08). Ústavní soud ČR rovněž

opakovaně konstatoval, že československý stát, který se po listopadu 1989 rozhodl odčinit majetkové a jiné křivdy, k nimž došlo v předcházejícím období v důsledku nedemokratických postupů předchozího režimu, se rozhodl vyjít z principu alespoň částečného zmírnění vzniklých křivd, vědom si toho, že provést úplnou rehabilitaci nebo úplné odškodnění těch, kteří byli v minulosti poškozeni, není možné (srov. nález Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 46/2000, publikovaný pod č. 279/2001 Sb.)“.

26. Zdejší soud má s ohledem na výslovné znění zákona, jakož i důvodové zprávy k němu za to, že není opomenutím zákonodárce, že skupina osob odvolaných ze studia na vysoké škole v zahraničí není uvedena v ustanovení o odškodnění vyloučených vysokoškoláků (§ 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích).
27. Dle zdejšího soudu je zjevné, že odvoláním ze studií na Polytechnickém institutu M. I. Kalina v Leningradu bylo zasaženo do studijního i osobního života žalobce. Je však nutné připomenout, že ani citlivý přístup ani důraz na zdravý rozum jakožto kritéria, nejsou v daném případě s to přivodit příznivější rozhodnutí pro žalobce v této věci. Důvodem je pouze a jediné konstrukce samotného zákona o odškodnění, pomíjející mezi jinými i zásah státní moci, jež poznamenal život žalobce. Zákon o mimosoudních rehabilitacích se snaží o kompenzaci nepříznivých následků vyvolaných zásahy minulého režimu, konkrétně rozhodnutími o vyloučení ze školy, do života poškozených, a to v různé míře. Škála postižení je tak široká a rozmanitá, že nelze uvažovat o tom, že by se kompenzace mohla, byť jen vzdáleně, přiblížit skutečným ztrátám, které žadatel utrpěl. Materiální odškodnění zakotvená v rehabilitačních předpisech představují pouhý pokus o odčinění některých křivd a pojmově tedy nemohou kompenzovat a někdy ani zmírnit příkoří, kterým byly osoby komunistickým režimem perzekuované vystaveny.
28. Městský soud v Praze má tedy za to, že žalovaná postupovala správně, pokud odvolání žalobce ze studií na Polytechnickém institutu M. I. Kalina v Leningradu nepovažovala za vyloučení ze studia ve smyslu ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích, neboť toto ustanovení by mělo dopadat pouze na osoby, které byly ze studia fakticky vyloučeny, a bylo jim znemožněno vysokoškolské vzdělání ukončit.
29. Ze spisového materiálu i vyjádření samotného žalobce je zřejmé, že i přesto, že byl odvolán ze studia na Polytechnickém institutu M. I. Kalina v Leningradu, tak po absolvování povinné vojenské služby byl opětovně v nejbližším možném termínu (školní rok 1983/1984) přijat k vysokoškolskému studiu, které dne 26. 6. 1985 úspěšně ukončil. Je tedy zřejmé, že žalobce fakticky pokračoval v předchozím studiu na Českém vysokém učení technickém, které bylo dříve ukončeno z důvodu jeho vyslání ke studiu v zahraničí. Zdejší soud má tak ve shodě s žalovanou za to, že odvolání žalobce ze studií nenaplnuje smysl a účel ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích, které směřuje na situace, kdy byli studenti ze studií vyloučeni a bylo jim tak fakticky zabráněno svá studia dokončit.
30. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 7. 11. 2012 č. j. 6 Ads 76/2012-74 vyšel z úvahy, že: „o nedovolené nerovné zacházení jde pouze tehdy, kdy se poruší pravidlo stejnému stejně, odlišnému odlišně. To znamená, že není možné konstatovat nerovné zacházení v případech, kdy se různě zachází s osobami, které nejsou ve stejné situaci. I v případě, kdy by se dospělo k závěru, že se zachází různě s osobami, které jsou ve stejné situaci, nejedná se o zakázané nerovné zacházení tehdy, pokud má toto různé zacházení přijatelný a vysvětlitelný důvod, tedy legitimní účel. Srovnatelnost jako klíčový prvek zásady rovnosti v sobě velmi často obsahuje hodnotové úvahy, které ovšem nebudou navenek vyjádřeny (M. Bobek, P.

Boučková, Z. Kühn: Rovnost a diskriminace, C. H. Beck Praha, 2007, str. 61)“. V posuzovaném případě však zjevně žalovaná postupovala podle výše uvedené zásady a žádosti žalobce nevyhověla právě proto, že ustanovení, jehož aplikace se dovolával, se vztahuje na typově odlišné subjekty. Rozdělení studentů na studenty vyloučené ze studia a studenty odvolané ze studia přitom pro účely zápočtu dob jako kompenzace za utrpěná příkoří je zřejmá ze zákona, kdy na skupinu studentů odvolaných ze studia v zahraničí zákon nepamatuje. Soudy nemohou do projevu moci zákonodárné zasahovat ani jej nahradit svou vlastní formulací, a to ani, kdyby ji považovaly z hlediska obecné spravedlnosti za vhodnější.

31. Žalovaná v žalobou napadeném rozhodnutí provedla naprosto vyčerpávající posouzení doby studia pro účely důchodového pojištění (str. 7-9), kdy soud neshledal v tomto posouzení žádné pochybení ze strany žalované, toto odůvodnění považuje za logické, fakticky správné a zcela ve prospěch žalobce, proto na něj soud v podrobnostech odkazuje.
32. Zdejší soud ze shora uvedených důvodů napadené rozhodnutí žalované podle ust. § 78 odst. 1 s. ř. s. pro nezákonnost, spočívající v nesprávném hodnocení otázky započtení náhradní doby pojištění muži, který se staral o nezletilé dítě a pobíral rodičovský příspěvek, zrušil. Podle § 78 odst. 4 s. ř. s. soud rozhodl, že se věc vrací žalované k dalšímu řízení, v němž bude žalovaná ve smyslu § 78 odst. 5 s. ř. s. vázána právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku.
33. O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobce měl ve věci plný úspěch, proto mu přísluší právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení. Náklady řízení představují náklady zastoupení žalobce advokátem ve výši 3 000 Kč, což tvoří 3 úkony právní služby po 1 000 Kč a související paušální poplatky v celkové výši 900 Kč (3 x 300 Kč) dle §§ 7, 9 odst. 2 a 13 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, po zvýšení o částku, která odpovídá příslušné sazbě daně, ve výši 819 Kč dle § 57 odst. 2 s. ř. s., neboť právní zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty. Náklady řízení tak celkem činí částku v celkové výši 4 719 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Z. F.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 16. května 2023

JUDr. Marcela Rousková
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje: Z. F.